तांपत्यादिरूपंमृत्युंविजानीयात् मृगयोर्लुब्धकस्यगायनमनुकूलत्वेनप्रतीयमानमपियथामृगस्यमृत्युः ॥ ४१ ॥ तदेवंजीवस्यसंसृतिःप्रपंचिता तत्रचतस्यकर्मवशेनलोकाल्लोकांतरगमनंजन्ममरणंचोक्तम् तत्रैवंशंक्यते ननुव्यापकस्यकथंलोकाल्लोकांतरगमनं नित्यस्यचकथंजन्ममरणे भोगेनकर्मक्षयेचसतिजन्ममरणंचेष्यते तत्कुतःपुनरपितस्यकर्मसंभवइति तत्रलोकांतरगमनंकर्मचसंभवतीत्याह देहेनेति जीवस्योपाधितयाभूतेनजातेनजीवेनलिंगदेहेनलोकांतरमनुव्रजन् अविरतंकर्माणिकरोतीतिकर्मणामसमाप्तिरुक्ता ॥ ४२ ॥ जन्ममरणसंभवमाह जीवोपाधिर्लिंगदेहः अस्यात्मनः अनुगतः अनुवर्त्तीभूतेंद्रियमनोमयः स्थूलभूतादिविकारोदेहः भोगायतनं तयोर्निरोधः कार्यायोग्यता तदस्यजीवस्यमरणमुच्यते आविर्भावस्तुसंभवोजन्मोच्यते ॥ ४३ ॥ एतदेवदृष्टांतेनस्पष्टयति द्रव्योपलब्धिस्थानस्यनेत्रगोलकादेर्द्रव्येक्षायांरूपादिदर्शनेकाचकाम

तामात्मनोविजानीयात्पत्यपत्यगृहात्मकम्॥ दैवोपसादितंमृत्युंमृगयोर्गायनंयथा॥४१॥ देहेनजीवभूतेन लोकाल्लोकमनुव्रजन्॥ भुंजानएवकर्माणिकरोत्यविरतंपुमान् ॥ ४२ ॥ जीवोस्यानुगतोदेहोभूतेंद्रियमनोमयः॥ तन्निरोधोस्यमरणमाविर्भावस्तुसंभवः॥ ४३॥ द्रव्योपलब्धिस्थानस्यद्रव्येक्षाऽयोग्यतायदा॥ तत्पंचत्वमहंमानादुत्पत्तिर्द्रव्यदर्शनम्॥ ४४॥ यथाऽक्ष्णोर्द्रव्यावयवदर्शनायोग्यतायदा॥ तदैवचक्षुषांद्रष्टुर्द्रष्टृत्वायोग्यताऽनयोः॥४५॥ तस्मान्नकार्यःसंत्रासोनकार्पण्यंनसंभ्रमः॥ बुध्वाजीवगतिंधीरोमुक्तसंगश्चरेदिह॥४६॥ सम्यग्दर्शनयाबुद्ध्यायोगवैराग्ययुक्तया॥ मायाविरचितेलोकेचरेन्न्यस्यकलेवरम्॥४७॥ इ० भा० म० तृतीयस्कंधेकापिलेयोपाख्यानेजीवगतिरेकत्रिंशत्तमोऽध्यायः॥ ३१ ॥ ॥ ७ ॥ ॥७॥

लादिदोषेणयदाऽयोग्यताभवति तदैवचक्षुषइंद्रियस्याप्ययोग्यता अनयोःस्थानचक्षुषोर्यदाऽयोग्यता तदैवद्रष्टुर्जीवस्यद्रष्टृत्वायोग्यता एवंस्थूलदेहवैकल्येलिंगस्यवैकल्यंतदेवजीवस्यमरणंनत्वतइत्यर्थः ॥ ४४ ॥ क्वचिदेकः श्लोकः पठ्यते तत्रायमर्थः द्रव्योपलब्धिस्थानस्यस्थूलशरीरस्यद्रव्येक्षायांयदाऽयोग्यतातत्पंचत्वंमरणम् अहंमानात् इदमेवाहमित्यभिमानेनद्रव्यस्यस्थूलशरीरस्यदर्शनमुत्पत्तिः अक्ष्णोर्गोलकयोः द्रव्यावयवस्यरूपादेर्दर्शनेयोग्यता शेषंसमानम् ॥४५॥ यस्मान्नवस्तुतोजीवस्यजन्ममरणादि तस्मान्मरणात्संत्रासोनकार्यः जीवनेनचकार्पण्यंदैन्यंकार्यं संभ्रमश्चजीवनप्रयत्ने ॥ ४६ ॥ ननुसर्वथामुक्तसंगत्वेकथंजीवितमतआह सम्यक्पश्यतिविचारयतीतिसम्यग्दर्शनातयाबुद्ध्या मायाविरचितेलोकेकलेवरंन्यस्यनिक्षिप्य तस्मिन्नासक्तिंत्यक्त्वाविचरेदित्यर्थः ॥ ४७ ॥ इतितृतीयेटीकायामेकत्रिंशत्तमः ॥ ३१ ॥ ॥ ७ ॥